

II.období (1893 – 1918)

Trvalo plných 20 let, než byla naše jednota opět obnovena. „Počátkem roku 1893 usneseno v jednotě Benátské přičiněti se o znovuoživení Sokola v Lysé nad Labem a tak v poradě náčelníků nejbližších jednot rozhodnuto uspořádat 4. června 1893 veřejné okrskové cvičení. Sjezd a celá slavnost konána pod protektorátem slavné rady místní. Průvod seřadil se Na Písku, ubíral se Širokou ulicí /dnes Čsl. Armády/ před radnici, kde promluvil o Sokolstvu náčelník župy Tyršovy br. A.V.Prágr, jemuž odpověděl starosta města p. Karel Velach. Průvod ubíral se pak k vojenskému cvičišti Na Písku, kde v malé přestávce nastoupilo asi 100 borců ke cvičením prostným, jež budila obdiv. Nato bylo cvičeno na nářadí a hry. Po ukončení byla hudební zábava na cvičišti až do odjezdu hostů.

Jak cvičení samo, tak večerní zábava velice se zamlouvala místnímu obcenstvu a uvažovalo se o obnovení jednoty. Opět se nadchly city a srdce lyských občanů. A tak přípravné komité svolalo na den 8. září 1893 do sálu v hostinci U města Prahy ustavující schůzi za velké účasti místního občanstva. Na schůzi jednatel přípravného komitétu učitel p. Josef Bičík přečetl a vysvětlil stanovy. Členství podepsalo 58 občanů. Byly zvoleni tito činovníci: starostou Karel Velach, místostarostou Emil Pflugmacher a náčelníkem Josef Bičík. V najaté místnosti U města Prahy cvičilo toho roku průměrně 40 borců.

Starý prapor byl znovu získán, koupen za 60 zl. A po důkladné opravě za 30 zl. Připnuty byly k němu opět uchované staré stuhy.

Období budování naší tělocvičné jednoty na principech, jak dnes bychom vyjádřili – vlastenectví a masovost. V roce 1895 již čítala naše jednota 104 členů. Uvedené počty se pochopitelně týkají pouze dospělých mužů a mladistvých, z nichž třetina aktivně cvičila, zatímco cvičení žen a dětí tehdy zavedeno ještě nebylo. Valná většina veřejnosti se domnívala, že Sokol je pouze proto, aby provozoval krkolomné kusy. Náčelník bratr Bičík však má za to, že je nutno vštěpovat obcenstvu, že „účel náš jest vychovávat lidi zdravé, mravné, počestné charaktery, národně uvědomělé a pevné a vybízí, by všichni členové byli ostatnímu občanstvu příkladem.“

Ve dnech 29. a 30. června 1895 zúčastnilo se 26 borců III. sletu všesokolského v Praze, prostná cvičilo 17 borců a 1 družstvo na nářadí. Tento rok se naposledy cvičilo v hostinci U města Prahy.

Rok 1898 byl jubilejním 30. výročí naší tělocvičné jednoty. Již třetí rok se cvičilo v tělocvičně nově postavené školy /dnes na nám Bedřicha Hrozného/, když „ctěná městská školní rada“ vyhověla žádosti výboru Sokola. Aby byla získána co největší návštěva v tělocvičně, snížen měsíční příspěvek na 10 krejcarů pro pilné borce.

V čele jednoty tehdy již šestý rok za sebou stál Karel Velach, který byl současně i starostou města. Vysoká byla osvětová aktivita, v tomto roce bylo pořádáno 9 přednášek a 7 rozhovorů na sokolské půdě. Témata např. „O Palackém“, ale i další z dnešního pohledu pozoruhodná, např. „O pití a karbanu“, „O kouření a lásce koupené“, „O šetření zdraví“, „O životě a působení Husově“.

Nastal přelom století a s tím doba nových událostí dobrovolné činnosti Sokola v Lysé. Již koncem roku 1899 byl založen ženský odbor. V roce 1900 nastala změna v penězích a tak místo dosavadních zlatých a krejcarů objevují se zápisu už koruny a haléře. Do čela byl zvolen František Pitrák, náčelníkem opět Josef Bičík. Počet členů jednoty 1900 činil 119.

Byla tak zahájena bohatá činnost naší jednoty, takže byla mezi prvními jednotami Tyršovy župy, kam jsme tehdy organizačně patřili. Naši členové získali v této době řadu prvních cen ze župních závodů v prostných cvičení např. v Kolíně, Pečkách nebo Novém

Bydžově. I naše ženy se činily, když na veřejném cvičení v Kolíně cvičily na bradlech a dostaly od zpravodaje ČOS veřejnou pochvalu za vzorné provedení. To bylo v roce 1900 a to je také v námi dosažitelných sokolských materiálech první zmínka o cvičení žen vůbec.

„V roce 1901 pracovala jednota naše v přípravách ku IV. Sletu všesokolskému. Nadšení pro tento slet zasluhuje uznání. Vypraveno ku IV. Sletu bylo 69 členů, Vzdělávací činnost jevila se 9 přednáškami, např. „O vzniku a šíření nemectví v Čechách“, dále „O důležitosti tělocviku vůbec a ženského zvlášť!“. Na darech obdržela jednota od Občanské záložny na slet K 20,-.

Ve vývoji prvních let dvacátého století docházelo k dílčím krizovým jevům mezi starými členy a novou gardou, která se nerada podrobovala rozhodnutím dřívějších autorit. V tomto období roku 1906 se konal v Lysé župní slet, na kterém cvičilo 317 bratří a 80 sester.

„... správní rok 1907 počal výroční valnou schůzí dne 13. ledna za účasti 23 bratří. Jednota čítala 110 členů. V čele výboru stál již čtvrtý rok dlouholetý náčelník Josef Bičík, náčelníkem zvolen br. Jan Halman. Do činnosti jednoty neblaze zasáhl smutně památný rok 1914.. ale vraťme se k začátku roku.

„Valná hromada konala se 18. ledna za účasti 66 bratří a zvolila 55 hlasy starostou Josefa Bičíka, 56 hlasy místostarostou Josefa Kopelenta a náčelníkem Jana Halmana.

Nastala krvavá válka světová, jež počala všeobecnou mobilizací svatoanenskou a novými a novými, několikrát se opakujícími odvody nové oběti si vybírala.“

Mnoho mužů odešlo do války a tím činnost jednoty přirozeně ochabla. Přesto cvičení všech složek neustalo. Podle záznamů z toho roku cvičilo mužů průměrně 24, žen 5, dorostenek 9, dorostenců 18, žáků 33 a žákyň 27 – to jsou počty na tak pohnutou dobu velmi vysoké.

„Od počátku války projížděly nádražím naším plné vlaky vojska, nejprve zdravého mužstva jedoucího na bojiště, potom raněných, rozvážených z bojiště do vnitrozemských nemocnic. Na nádraží vykonávali sokolové za vedení svého starosty br. Josefa Bičíka stálou službu poskytující projíždějícím vojínům občerstvení jídlem, nápoji a kuřivem, jež pořídili jednak z dobrovolné daně členstva, jednak z darů občanstva. Červený kříž přispěl k tomu částkou 500 K. Sokolové mimoto pomáhali na žních v rodinách, kde živitel povolán byl k vojsku a pak také při péči o veřejnou bezpečnost ve městě.“

V roce 1915 zůstali, vzhledem k věku v čele výboru stejní členové. Avšak do války bylo mobilizováno 109 členů Sokola z Lysé a 26 ze Stratova /naší pobočky/.

První světová válka skončila a po třistaleté porobě vyhlásil národní výbor český v Praze dne 28. října 1918 samostatnost československého státu a zároveň se ujal vlády.

Ježto národní výbor pražský ustavil sokolstvo vykonavatelem svých nařízení, vzal starosta Sokola br. Josef Bičík s Františkem Šulcem místní vojenskou posádku do přísahy věrnosti novému státu. Sokol konal také národní stráž na nádraží, aby se národní majetek neodvážel do ciziny. Když z tábora milovického odjížděla maďarská posádka počtem 400 mužů se 17 důstojníky, vyžádali si průvod našeho Sokola až na hranice uherské, aby nebyla obtěžována prohlídkami. Když se vrátili z ciziny legionáři, starali se, aby svým ve světové válce padlým druhů postavili důstojný památník ve východní části náměstí, došlo k tomu v roce 1923. Na přední straně vytesána je postava matky Vlasti, znázorňující zdviženými pažemi naši samostatnost, výsledek utrpení českých vojínů, holubice nad ní se vznášející pak žádoucí mír osvobozené vlasti. Na druhých dvou stranách jsou jména padlých.

Nahoře kol dokola čtou se slova: „Zemřeli, ale žijí.“